

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 109/09-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. M., H., a M. M., B., zastúpených advokátom JUDr. J.L., T., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkami Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 17 C 56/04 z 5. júna 2008 a Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16 Co 273/08 z 11. decembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. M. a M. M. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. februára 2009 doručená sťažnosť Ing. M. M. a M. M. (ďalej len „sťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkami Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len

„okresný súd“) sp. zn. 17 C 56/04 z 5. júna 2008 a Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 16 Co 273/08 z 11. decembra 2008.

Sťažovateľky v sťažnosti uviedli, že v minulosti boli účastníkmi združenia fyzických osôb založeného podľa § 829 a nasl. Občianskeho zákonníka. Počas spoločnej činnosti nadobudli nehnuteľnosti, ktoré však boli zapísané v katastri nehnuteľností iba do výlučného vlastníctva Ing. A. M., ktorý bol v tom čase nielen účastníkom združenia, ale i manželom sťažovateľky v prvom rade.

Keď sťažovateľky zistili, že Ing. M. po zániku združenia previedol nehnuteľnosti na obchodnú spoločnosť (A., s. r. o.), podali žalobu o určenie ich vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam 2. apríla 2004 v zmysle ustanovenia § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Okresný súd ich žalobu rozsudkom sp. zn. 17 C 56/04 z 5. júna 2008 zamietol z dôvodu, že sťažovateľky nepreukázali naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva, tak ako to vyžaduje citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku. Okresný súd napr. uviedol, že *„mal teda preukázané, že v čase jednak podania žaloby na tunajší súd... ako aj v čase rozhodovania, združenie už neexistovalo a teda neexistoval zmluvný vzťah a v zmysle ustanovenia § 80 písm. c) O. s. p. a ustanovenia § 154 ods. 1 O. s. p., nie je možné určiť existenciu právneho vzťahu za dobu minulú a ani do budúcnosti.“*

Medzitým v priebehu konania došlo opakovane k prevodu nehnuteľností na iné právnické osoby.

Krajský súd v odvolacom konaní rozhodol rozsudkom sp. zn. 16 Co 273/2008 z 11. decembra 2008 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, pričom vyslovil právny názor, že *„sťažovateľkám 1) a 2) vzniklo v zmysle ustanovenia § 839 Obč. zák. právo na výplatu podielu na majetku získanom činnosťou združenia v peniazoch a podľa stavu v deň vystúpenia resp. právo podľa ustanovenia § 841 Obč. zák. na vrátenie hodnôt poskytnutých na účel združenia a vyporiadanie sa medzi členmi združenia o majetok získaný výkonom spoločnej činnosti združenia spôsobom určeným v zmluve, inak rovným*

dielom. Podľa názoru odvolacieho súdu to, či predmetné nehnuteľností v čase existencie združenia tvorili podielové, prípadne aj bezpodielové spoluvlastníctvo je vo vzťahu k otázke vyporiadania sa o majetok získaný výkonom spoločnej činnosti združenia otázkou predbežnou, a preto nie je daný naliehavý právny záujem na určení tejto predbežnej otázky, ak možno priamo žalovať určenie existencie alebo neexistencie samotného práva alebo právneho vzťahu, teda vyporiadanie majetku združenia získaného výkonom spoločnej činnosti združenia, v zmysle ustanovenia § 841 Obč. zák., ak nedôjde k dohode medzi členmi združenia. Napokon tento odvolací súd v odôvodnení potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že právny názor súdu I. st. o neexistencii naliehavého právneho záujmu sťažovateľiek 1) a 2) na požadovanom určení vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam je konformný aj s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR č. 1 Cdo 96/2006 (ktoré rozhodnutie sa však zaoberá podľa názoru sťažovateľiek 1) a 2) posúdením celkom iných skutočností, než ako boli predmetom ich určovacieho návrhu).“.

Sťažovateľky majú však na vec iný právny názor, preto sa domnievajú, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 17 C 56/04 z 5. júna 2008 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 16 Co 273/08 z 11. decembra 2008 bolo porušené ich základné právo vlastníť majetok garantované v čl. 20 ods. 1 ústavy.

Na základe uvedeného sťažovateľky ústavnému súdu navrhujú, aby vydal tento nález:

„1) Základné právo Ing. M. M. a M. M. vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica č. 17 C 56/2004-355 zo dňa 5. 6. 2008 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. 16 Co 273/2008-448 zo dňa 11. 12. 2008 porušené.

2) Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č. 17 C 56/2004-355 zo dňa 5. 6. 2008 a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. 16 Co 273/2008-448 zo dňa 11. 12. 2008 sa zrušujú v celom rozsahu a vec sa vracia na ďalšie konanie Okresnému súdu Banská Bystrica...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanovených zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam alebo slobodám je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy subsidiárna, lebo je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Sťažovateľky na ústavnom súde namietali, že citovanými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, ktorými bola zamietnutá ich určovacia žaloba o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, bolo porušené ich základné právo zaručené v čl. 20 ods. 1 ústavy.

Vychádzajúc z uvedeného princípu subsidiarity ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti teda skúmal, či má právomoc konať o sťažnosti sťažovateľiek, a dospel k záveru, že ochranu vlastníckemu právu pred jeho ohrozením alebo porušením zásadne poskytujú všeobecné súdy, nie ústavný súd.

Podľa čl. 142 ods. 1 prvej vety ústavy súdy rozhodujú o občianskoprávných a trestných veciach.

V súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 116/05, III. ÚS 218/07, III. ÚS 70/08) ústavný súd poznamenáva, že absencia porušenia ústavnoprávných princípov vylučuje založenie sekundárnej zodpovednosti všeobecných súdov za porušenie základných práv sťažovateľa hmotnoprávneho charakteru podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Ústavný súd zastáva názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy (napr. II. ÚS 78/05). V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom na to, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy (II. ÚS 71/07). Rozhodovanie o základnom práve podľa čl. 20 ods. 1 ústavy všeobecným súdom a nevyhovenie návrhu nemožno chápať ako poškodenie označených základných práv sťažovateľiek podľa ústavy.

Vychádzajúc z obsahu sťažnosti a namietaného porušenia základného práva sťažovateľiek ústavný súd konštatuje, že nie je oprávnený konať a rozhodovať v tejto veci, pretože o nej konali a rozhodli všeobecné súdy. Navyše z odôvodnenia sťažnosti, ale najmä petitu sťažnosti, ktorým je ústavný súd pri svojom rozhodovaní podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný, nevyplýva námietka sťažovateľiek, že všeobecný súd súčasne porušil aj niektoré z ich ďalších základných práv vyplývajúcich z čl. 46 až čl. 50 ústavy.

Preto bolo potrebné sťažnosť sťažovateľiek odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ostatnými nárokmi sťažovateľiek nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. apríla 2009